

Referat från årsmötet 2015

Tisdagen den 26 maj 2015 var det dags för årsmöte. Denna gång förlagt till Hushållningssällskapets lokaler i Skepparslöv. Temat för dagen var "Faror i betesmarker". Under eftermiddagen blev det exkursion på Hamilton Hills marker mellan Färlöv och Torsebro. Drygt 30 medlemmar fanns på plats när dagen inleddes med förmiddagsfika.

Årsmöte med utdelning av hederspriser

Årsmötesförhandlingarna genomfördes snabbt och effektivt. Årsmötesprotokoll finns på annan plats på hemsidan.

I samband med årsmötet utdelades de sedvanliga hederspriserna.

Skånska Dagbladets hederspris gick till Jonas Johansson, Örkelljunga. Jonas har under lång tid bedrivit betesdrift med får på många ställen i nordvästra Skåne. Han har med sina 500 tackor bidragit till att stora arealer betesmarker hindrats från igenväxning.

Skogs och Betesvårdsföreningens hederspris tilldelades Mattias Persson, Visseltofta. Mattias har på många olika sätt verkat för att åskadliggöra bygdens kulturhistoria.

Utförligare motiveringar finns på annan plats på hemsidan.

Det nya landsbygdsprogrammet

Innan vi övergick till dagens tema gav Ingemar Henningsson från Hushållningssällskapet en presentation av läget när det gäller det nya Landsbygdsprogrammet. För en inte helt insatt i denna komplicerade materia kan konstateras att det krävs både fantasi, datorkunskap och tålamod för att söka stöd från det kommande landsbygdsprogrammet. Det tycks som om regelverket inte kommer att genomgå några förenklingar jämfört med idag, snarare tvärtom. Här ska inte göras något försök att sammanfatta eller förklara. Bästa rådet är att ta kontakt med någon insatt.

Stora leverflundran, malörtsambrosia och fingerborgsblomma – några nya faror på betena...

...var rubriken på det föredrag som nu följde och som hölls av veterinär Annelie Karlsson från Gård&Djurhälsan. Annelie som varit distriktsveterinär jobbade nu nästan uteslutande med nötkreatur men även svin och får. Hon hade också en bred kunskap om de faror som våra betesdjur kan bli utsatta för i betesmarkerna. Annelie delade in de faror som djuren är utsatta för i "Giftiga växter", "Parasiter" resp "Övrigt". Hon delade ut de bilder hon talade kring till åhörarna så det som ville kunde själva komplettera dessa med den kunskap som förmedlades. Undertecknad gör därför inget försök att redovisa hela föredraget utan här följer ett litet axplock av det som sades.

- Fingerborgsblomman – Digitalis, hela växten är farlig. Alla digitalisarter är mer eller mindre farliga.
- Svalört, inte ovanligt att de som börjar äta svalört blir triggade på mer och gärna gräver upp rotsystemen också.

- Smörblomman (både den vanliga och den krypande) är giftig som ”färsk”. I torkade exemplar bryts giftet ner.
- Åkerfräken innehåller ämnen som bryter ner B-vitamin och kan därmed orsaka B-vitaminbrist hos betesdjuren. Åkerfräken är i princip omöjlig att bekämpa. Breder ut sig i långa rotsystem.
- Eken inte heller bra. Ekollonen ska man akta sig för.
- Sprängört är extremt giftig. En av de allra farligaste växterna. Kan ta död på ett djur på någon timme. Roten är giftigast.
- Alsikeklövern påverkar hudcellerna och kan förorsaka att djuren tappar fällen. Har odlats som foder utan risk eftersom giftet bryts ner när växten torkar.
- Malörtsambrosian har kommit in i landet via import av solrosfrön till fågelmat. Den är inte giftig men väldigt allergiframkallande.
- Ska man ta nya betesmarker i bruk måste djuren avmaskas så att man så långt möjligt försöker undvika spridning av parasiter.
- Leverflundran är en liten parasit (3-4 cm). Förökningscykeln går via sniglar och snäckor som spyrr upp äggen på grässtrån som djuren sedan betar. Parasiten kommer sedan till leverns gallgångar. Klimatförändringarna med högre temperaturer och fuktighet innebär bättre förutsättningar för leverflundran. Annelis bedömning var att leverflundran är den art som kommer att öka mest i framtiden.
- Det är viktigt att man har daglig tillsyn av sina betesdjur så man tidigt kan observera om de drabbats av några farliga växter eller parasiter.

Lunch

Före lunch var det tänkt att Gunnar Isacson från Skogsstyrelsen skulle ha hunnit med sitt föredrag om den blåsvarta björkstekeln som är en invasiv art som kan orsaka leverskador hos betesdjuren. Men förmiddagens programpunkter hade dragit ut lite på tiden så vi beslöt att Gunnar skulle prata i fält under eftermiddagen i stället.

Lunchen intogs i Hushållningssällskapets lokaler och efter densamma blev det inpackning i bilarna för avfärd mot eftermiddagens exkursion på Hamilton Hill.

Nyanlagd våtmark

Väl framme visade sig mottagandet vara alldeles perfekt. Parkeringsvakten och grannen Kalle såg till att alla bilar kunde parkeras på bästa sätt. Därefter tog markvärden Martina Bärnheim till orda och hälsade alla välkomna. Martina berättade att Hamilton Hill var en av 12 avstyckningar från Araslöv 1807. Nu bedriver man åkerbruk på 125 ha och har 50 ha bete samt lite skog (20 ha). Martina berättade vidare att vi först skulle besöka en nyanlagd våtmark och därefter titta på hur man restaurerat igenvuxna betesmarker. Vi begav oss efter denna inledning tvärsöver vägen mellan Färlöv och Torsebro ned mot Helge å. Här delades vi in i två grupper. Martina tog hand om den ena gruppen och Tuve Lundström från Naturvårdsingenjörerna om den andra och vi gick åt olika håll runt våtmarken.

Den nyanlagda våtmarken visade sig vara rejält stor. Här hade olika entreprenörer engagerats under ledning av Tuve som svarat för planeringen av arbetet. Tuve informerade vidare om den långa process som låg bakom det vi nu kunde se. Här hade man i utgångsläget ett dikningsföretag som skulle omprövas, ett dikningsföretag som skulle läggas ned och ett invallningsföretag. Alla med många inblandade intressenter. Det markägaren här önskade var att skapa/återskapa den större våtmark på ca 50 ha som en gång i tiden funnits på platsen. Efter en planeringsprocess på drygt 4 år fick man i februari 2014 klart med erforderliga tillstånd. Sen gick det desto fortare och efter bara några månader var skaktning och dämning och anläggning av överloppspunkter och utloppsmuffar mm klart. Vi vandrade längs en större del av våtmarken och fick se och få förklarar hur arbetet genomförts. Särskilt intressant var utloppspunkterna mot Helge å som stensatts för att inte orsaka markerosion vid högvatten.

Finfika

När de båda grupperna återvände till utgångspunkten visades det sig att en större fyrhjulsdriven traktor med stort släp körts fram. På flaket fanns framdukat ett förträffligt fikabord. Flera olika sorters bullar och kakor samt mängder av kaffe och te. Allt smakade utomordentligt gott i den värmande solen vid våtmarkens strand. Meningen var sen att vi skulle flytta oss tillbaka mot den plats där vi inledningsvis parkerat bilarna men den fikande skaran verkade aldrig bli klar.

Framröjning av betesmark

Till sist blev det dock en förflyttning och vi var snart i ett hagmarksområde. Martina berättade att detta område varit betat i ”alla tider” men inte de senaste åren. Igenväxningen hade gått med en hisnande fart. Martina hade nu med hjälp av grannen Kalle påbörjat arbetet med att återskapa den gamla betesmarken. Det senaste året hade man eldat 120 högar ris på det område vi nu besökte. För att fortsättningsvis hålla igenväxningen i schack krävs ett högt betestryck. Det var en påtaglig skillnad mellan de partier som röjts och de partier som ännu inte hade fått besök av röjsågen. Där vi stod fanns både ekar och björkar. Björken såg till viss del lite ledsen ut så nu passade det bra att Gunnar Isacson fick ta över.

Blåsvarta björkstekeln - en invasiv art som kan orsaka leverskador

Gunnar började med att konstatera att vi nu var på en alldeles fabtastisk plats. Här finns solbelysta taggbuskar dit många insekter söker sig för att äta pollen. Gunnars objekt – den blåsvarta björkstekeln – var kanske lite svår att fånga in levande just nu så Gunnar skickade runt en låda med tidigare infångade exemplar så att alla skulle veta hur den lille gynnaren som nu skulle avhandlas ser ut.

De svärmar normalt i maj/juni. Honan lägger sina ägg i bladkanten på björklöv. Larven är gulsvart som en geting vilket fungerar som en varningssignal för de fåglar som gärna annars skulle äta den. När larverna är fullvuxna (normalt i slutet av juli) beger de sig ner i marken/gräset och spinner en kokong. Då kan de lätt bli uppätta av betesdjuren. Larverna innehåller ett gift liknande det som finns i vit flugsvamp och är farlig för får och getter. Kokongen ligger sen kvar i gräset till maj påföljande år. Då funderar den på om vädret är tillräckligt bra för att de ska vara läge att förpupa sig. Är det inget vidare väntar den till nästa år och hoppas på bättre väder då.

Fram till 2006 fanns blåsvarta björkstekeln i Sverige bara i Falsterbotrakten. År 2011 kunde den konstateras i Sjöbo och förra året har den syns på flera platser upp till en linje från Helsingborg till Brösarp. Skulle den sprida sig längre norrut där vi har gott om älg som gärna betar björk kan det bli ett stort problem. Rent skogligt har skadorna mindre betydelse. Larverna kaläter visserligen björkarnas blad men inte knopparna. Kalätningen sker dessutom normalt tidigast i mitten av juli när det mesta av tillväxten redan avsatts.

Gunnar nämnde även en annan insekt som det finns kollosala mängder av i år, nämligen allmänna frostfjärilen. Gunnar hade i går besökt ett område i Knisslinge där ekarna var hårt drabbade. Även frukträden har angripits i år. Det blev många frågor till Gunnar som även fick förklara mysterierna kring ask- och almsjukan.

Avslutning

Tyvärr började det nu bli sent lidet på eftermiddagen, redan senare än vad som var planerat för avslutningen. Ordförande Jan fick därför gripa in och annonsera avslutning. Jan konstaterade att dagen varit mycket intressant. Inte minst visade det sig genom de aktiva deltagarna som ställt många frågor till de föredragande. ”Den som frågar mycket ökar mängden kunskap”.

Jan nämnde också att den nyvalda styrelsen haft ett första konstituerande sammanträde i samband med lunchen i Skepparslöv. Styrelsen kommer att ses igen den 24 augusti. De som har ideer till tema och plats för höstmötet får gärna höra av sig så snart som möjligt till någon av styrelseledamöterna.

Därefter tackade Jan Gunnar för hans föredragning och Martina för att hon så välvilligt ställt upp och visat sin fastighet. Ett alldeles extra tack fick Martina och hennes mor för det rikliga kaffebordet vid våtmarken.

Lena Lannerheim